

Kymenlaakson kansanedustajat

Järjestöjen kansallinen rahoitus on turvattava

Veikkauksen jakamat voittovarot supistuvat merkittävästi ja tällä on suora vaikutus 3. sektorin toimintaedellytyksiin tulevaisuudessa. Liikuntasektorilla leikkaukset ovat jo osuneet erityisesti liikuntapaikkarakentamiseen, kulttuuripuolella leikkauksia on tapahtunut uusien hankkeiden jäädyttämisenä ja sote-järjestöjen osalta uusia hankkeita ei voi hakea vuodelle 2021.

Kolmannen sektorin toimijoilla on tärkeä asema terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä, elämysten ja yhteenkuuluvuuden rakentamisessa sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa. Aktiivinen kansalaistoiminta on kunnille ja maakunnalle elinvoimatekijä sekä lisää asukkaiden yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuuden tunnetta, osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.

Paikalliset ja alueelliset järjestöt ovat usein merkittäviä yhteiskunnallisia vaikuttajia. Ne tuovat alueelle myös resursseja ja työpaikkoja. Järjestöjen toiminnan jatkuvuus edellyttää kestäviä toimintamalleja ja -rakenteita sekä rahoitukselta pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta.

Kymenlaaksossa on noin 4500 rekisteröityä järjestöä, joten järjestöjen toimintaan kohdentuvat leikkaukset koskettavat mittavaa joukkoa toimijoita sekä maakunnan asukkaita. Rahapeleihin liittyvä yleishyödyllisten toimien rahoitusongelma tulee ratkaista vuoden 2021 valtion budjetin laatimisen yhteydessä.

Veikkauksen tuloutus yleishyödyllisiin kohteisiin laskee jo ilman koronan aiheuttamia vaikutuksia noin 200 miljoonaa euroa vuonna 2021. **Veikkauksen tuloutuksella rahoitetaan tiedettä, taidetta, liikuntaa, nuorisotyötä, sosiaali- ja terveystyötä sekä hevosalaa.** Tämä tuloutuksen lasku vaikuttaa laajasti yhteiskuntaan, eri ihmisryhmiin ja yleishyödyllisiin toimintoihin – kiteytetysti ihmisten hyvinvointiin. Huhtikuussa 2020 julkaistussa julkisen talouden suunnitelmissa todetaan ongelmat, mutta ei esitetä ratkaisuja. Edunsaajien näkökulmasta tulee kompensoida tuloutuksen laskua ja samalla arpajaislainsäädännön avulla varmistaa, että pelaaminen kanavoituu Veikkaukselle, jotta yleiskatteellisesta budjetista kompensoitava osuus ei alati jatkossa kasva. Pelkästään liikuntaa rahoitetaan vuodessa veikkauvoittovaroin (n. 150 milj.) ja yleisin budjettivaroin (n. 13 milj.). Liikunta on veikkauvoittovaroista riippuvaisin toimiala: noin 92 % valtion liikuntamäärärahoista katetaan veikkauvoittovaroin. Noin 44 miljoonaa euroa kohdennetaan liikuntajärjestöille.

Sote-järjestöjen toimintaan on vuodelle 2020 sosiaali- ja terveysministeriön (STM) kautta osoitettu Veikkauksen tuottoja noin 380 miljoonaa euroa. Summa on ollut merkittävästi supistumassa jo tehtyjen pelihaittoihin puuttuvien toimenpiteiden seurauksena, joita kaikki toimijat sinänsä pitävät oikeina ja tarpeellisina. Jollei järjestöjen toimintakykyä pystytä jollakin erillisratkaisulla turvaamaan, vaikutus ihmisten hyvinvointiin tulee olemaan huomattava ja näkymään erityisesti sen väestönosan keskuudessa, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa. Kyse on ennen kaikkea siitä, että ihmiset saavat tarvitsemansa tuen ja avun myös jatkossa.

Järjestösektori näkee ensiarvoisen tärkeäksi, että järjestöjen perustyö ihmisten ja yhteisöjen arjessa täytyy turvata. Tästä syystä on huolehdittava myös, ettei hyvin niukalla hankerahoituksella toimivien pienten järjestöjen toiminta vaarannu.

Hallitusohjelmassa on todettu tarve kompensoida tuloutuksen aleneminen edunsaajille.¹

Yksi mahdollisuus kompensointiin on laskea arpajaisveroprosenttia, jolloin Veikkaukselle jäisi enemmän tuloutettavaa. Arpajaisveroprosenttia on nostettu 2000-luvun aikana n. 4 %:sta nykyiseen 12 %:iin. Arpajaisveron tuotto on n. 230 milj. nykyisellä 12 % veroasteella.

Hallitusohjelmassa todetaan myös tarve hillitä suomalaisten pelaamista toimiluvattomiin yhtiöihin. Tämä vähentäisi tuloutuksen karkaamista suomalaisen rahapelijärjestelmän ulkopuolelle.² Nykyisin toimiluvattomiin yhtiöihin pelataan eri arvioiden mukaan 200-350 miljoonaa euroa.

Kanavointi lisäisi vastuullista pelaamista Suomessa ja tuloutusta yleishyödyllisiin kohteisiin. **Kanavoinnin tarkoituksena ei ole lisätä pelaamista**, vaan kanavoita jo tapahtuva pelaaminen toimiluvattomilta yhtiöiltä vastuullisuuttaan vahvistavalle toimiluvallisille yhtiöille.

Pelihaittojen vähentäminen on olennainen osa suomalaista rahapelijärjestelmää. Sitä on jatkossakin vahvistettava. Vastuullisuustoimien lisääminen johtaa vähäisempiin pelihaittoihin ja Veikkauksen monopolin parempaan yhteiskunnalliseen perusteluun suhteessa julkiseen mielipiteeseen ja EU komissioon. Samalla kun lisätään vastuullisuustoimia, tulee huolehtia kanavoinnista, jotta varmistetaan Veikkauksen kyky pitkällä aikavälillä toteuttaa vastuullisuustoimia

Kymenlaakson järjestöt esittävät konkreettisina toimenpiteinä toteutettavaksi:

- ➔ Budjettiriihessä hallituksen tulisi kompensoinnin ja kanavoinnin yhdistelmällä ratkaista yleishyödyllistä rahoitusta koskeva noin 200 milj. ongelma.

Mahdollisuuksia tämän toteuttamiseen:

- ➔ Arpajaisveron laskeminen
- ➔ Toimiluvattomiin yhtiöihin pelaamisen rajoittaminen
- ➔ Rahapeliuottojen laskun kompensointi yleiskatteellisista budjettivaroista ja / tai esimerkiksi jakamattomista, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kohdennetuista voittovaroista

Kymenlaakso 10.6.2020

Tommi Lehtinen, Kymenlaakson Liikunta ry

Henna Hovi, Kymen-Karjalan sosiaali- ja terveysturva ry

Christa Carpelan, MLL Kaakkois-Suomen piiri ry

Piia Kleimola, Kymenlaakson hyvinvointia kulttuurista -verkosto

Jenni Liikkanen, Ankkapurhan kulttuurisäätiö, Nuorisokeskus Anjala

¹ Hallitusohjelma, s. 174: "Kompensoidaan Veikkauksen edunsaajille tulevalle hallituskaudella arpajaislain vaikutuksen johdosta mahdollisesti vähenevät määrärahat kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoiminnan osalta. Kompensatio voi tapahtua esimerkiksi niin, että siirretään kuntien liikunta- ja nuorisotoiminnan sekä teattereiden, museoiden ja orkesterien valtionosuuksia asteittain maksettavaksi budjettivaroista sekä palautetaan asteittain etsivän nuorisotyön rahoitusta nuorisotoimen momentille."

² Hallitusohjelma, s. 81: "Arpajaislain vastaiseen markkinointiin puututaan tehokkaasti. Selvitetään keinoja rajoittaa pelaamista yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten toimijoiden sivustoille."